Jaarverslag 2020

Bureau Discriminatiezaken Kennemerland

Bureau Discriminatiezaken Kennemerland
Postbus 284
2000 AG Haarlem

023-5315842
info@bdkennemerland.nl
www.bdkennemerland.nl

Inhoudsopgave

	Voorwoord	**3**
1.	**Inleiding en samenvatting**	**4**
2.	**Klachtbehandeling**	**7**
3.	**Registratie**	**16**
4.	**Onderzoek en monitoring**	**17**
5.	**Voorlichting en projecten**	**19**
6.	**Advies en beleid**	**22**

Bijlagen

1.	Bestuur en medewerkers	24
2.	Overzicht Klachten en meldingen	25
3.	Overzicht Gastlessen / Trainingen / Workshops	29

Voorwoord

Het recht op gelijke behandeling en het verbod op discriminatie zijn grondrechten en mensenrechten. Die moeten beschermd en gewaarborgd worden; wanneer schending plaatsvindt, moet gehandeld worden om die schending ongedaan te maken en er voor te zorgen dat het in de toekomst niet weer gebeurt.
Het Bureau Discriminatiezaken Kennemerland (BDK) zet zich met overtuiging in om dit te realiseren en zal dit ook blijven doen.

Het jaar 2020 stond voor de wereld en dus ook voor het BDK in het teken van corona en Black Lives Matter. Corona beperkte de activiteiten, vooral bij voorlichting. Maar het leverde ook een piek aan klachten op. De Black Lives Matter beweging was een reactie op de zoveelste zinloze en buitenproportionele actie van de Amerikaanse politie jegens een persoon van kleur, dit keer George Floyd. Betogingen waaraan veel jonge mensen van veel verschillende afkomsten deelnamen, volgden. Daarnaast bracht het bewustwording en getuigenissen teweeg. Mensen van kleur deden, soms voor het eerst, hun verhaal over de opmerkingen en gedragingen waarmee zij vaak te maken krijgen. Witte mensen realiseerden zich dat ook in Nederland racisme wijdverspreid is en dat zij een rol hebben om daar verandering in te brengen. Institutionele discriminatie, waarvan bij de Belastingdienst sprake lijkt te zijn bij de toeslagenaffaire (rapport "Ongekend onrecht" van de parlementaire onderzoekscommissie), is op de agenda komen te staan.
Bewustwording over alledaagse discriminatie is wat ons betreft een positief punt.

Toch zorgden zowel corona als Black Lives Matter voor meer polarisatie in de samenleving. Wij voelden ons geroepen tot nuancering over en weer: houd rekening met gevoeligheden, probeer je te verplaatsen in de ander, discussieer over de inhoud zonder in extremen te vervallen.
Het voorkómen en bestrijden van vooroordelen en discriminatie is dus nog steeds hard nodig. Dat verbaast ons niet, maar de heftigheid van de discussie en de polarisatie van de standpunten stemmen soms tot zorgen. Gevoelens van angst en ongerustheid over verandering bij sommige groepen erkennen we en willen we proberen weg te nemen, omdat die niet altijd gebaseerd zijn op de realiteit.

De rijksoverheid is zich vanuit verschillende ministeries bewust van de rol die Anti Discriminatie Voorzieningen (ADV's) spelen en dat brengt met zich mee dat ze ons betrekken bij diverse bijeenkomsten, projecten en overleggen. Ook krijgen de ADV's een rol toebedeeld in het bijstaan van de gedupeerden van de toeslagenaffaire.
Wij zijn daar blij mee, want het betekent dat erkend wordt dat discriminatie een probleem is van ons allemaal en dat het landelijke netwerk van ADV's een deskundige partner is in de aanpak daarvan. Wij werken daarnaast aan bewustwording op lokaal en regionaal niveau en pleiten voor een gezamenlijke aanpak waarvoor wij kennis en deskundigheid aanleveren om discriminatie en vooroordelen te voorkomen.

We hebben als BD Kennemerland een vreemd en enerverend jaar achter de rug, waarop we met gemengde gevoelens terugkijken. Het ziet er naar uit dat 2021 een jaar vol kansen wordt; we zijn er klaar voor.

Dit verslag geeft inzicht in klachten inzake discriminatie en ongelijke behandeling (hoofdstuk 2), de registratie en rapportage daarover (hoofdstuk 3), onderzoek en monitoring (hoofdstuk 4), activiteiten gericht op voorlichting en bewustwording (hoofdstuk 5) en advies en beleid (hoofdstuk 6). Een inleidende samenvatting staat in het eerste hoofdstuk.

Inleiding en samenvatting

1. Inleiding en samenvatting

De missie van het bureau is:

> *het Bureau Discriminatiezaken Kennemerland zet zich in voor een gelijke behandeling van iedereen; artikel 1 van de Grondwet wordt getoetst en bewaakt. Het Bureau Discriminatiezaken is een expertisecentrum dat activiteiten en strategieën ontwikkelt om discriminatie en ongelijke behandeling tegen te gaan en tolerantie te bevorderen.*

Artikel 1 van de Nederlandse Grondwet ligt aan de basis.

Allen die zich in Nederland bevinden worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.

Vijf kerntaken dragen er zorg voor dat de missie gerealiseerd wordt:

- klachtbehandeling
- registratie
- onderzoek en monitoring
- voorlichting en projecten
- advies en beleid

Het BD blijft het belang van het bestaan van een instelling die zich inzet voor een gelijke behandeling van iedereen onderstrepen.
Ook de landelijke overheid ziet een belangrijke en prominente rol weggelegd voor Anti Discriminatie Voorzieningen (ADV's) op het gebied van discriminatiebestrijding en in preventie, het streven naar gelijke behandeling van eenieder die in Nederland verblijft, het bevorderen van integratie en daarmee samenhangend het tegengaan van uitsluiting en polarisatie. De ADV's en in het verlengde daarvan de landelijke vereniging Discriminatie.nl worden nadrukkelijk en meermaals genoemd in voortgangsbrieven en actieplannen van de landelijke overheid en met name het kabinet.

Vanuit de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) zijn ADV's partners voor gemeentes. De Wga bepaalt immers dat gemeentes hun burgers toegang moeten bieden tot een onafhankelijke voorziening die discriminatie bestrijdt. Met het oog op het strafrecht is een ADV een partner voor de politie en het Openbaar Ministerie. Samenwerking tussen die ketenpartners is vastgelegd in een samenwerkingsconvenant. In de naleving van de Algemene Wet Gelijke Behandeling werken de ADV's samen met het College voor de Rechten van de Mens.

Maatschappelijke rol
Discriminatie is bij wet verboden. Veel mensen voelen zich gediscrimineerd, maar lang niet altijd is in juridische zin sprake van discriminatie. Ook andersom komt voor: er is sprake van discriminatie, maar door degene die ermee te maken heeft, wordt dit niet als zodanig herkend.Justitie is uiteraard de instantie die de wet handhaaft, maar ook het BD heeft hier een rol in. Door te luisteren, uit te leggen en toe te lichten, wijst het BD mensen op hun rechten en plichten of wordt de angel uit een conflict gehaald. Doordat wij zelfstandig en onafhankelijk zijn en preventief en oplossend werken, zijn wij een deskundige en

betrouwbare partner met een andere rol dan de politie heeft. De meeste (gevoelens van) discriminatie is (zijn) niet langs juridische weg op te lossen.
Discriminatie maakt ook inbreuk op een gevoel van veiligheid. Wanneer mensen zich onveilig voelen, presteren ze minder goed, of dat op school is of op hun werk, en voelen ze zich minder goed, zodat hun bijdrage aan de samenleving afneemt.

Klachten
Bij het bureau is het aantal klachten in 2020 fors gestegen ten opzichte van het aantal in 2019; 224 klachten in 2019 en 368 klachten dit jaar: een stijging van 64%. Voor een groot deel is dit veroorzaakt door vele meldingen van Aziatische Nederlanders. In het volgende hoofdstuk wordt nader op de cijfers ingegaan.
Los van het aantal meldingen echter hebben de ADV's een veel breder takenpakket; de verschillende taken versterken elkaar en vullen elkaar aan.
Het BD blijft van mening dat het doen van melding erg belangrijk is. Pas als je meldt, gebeurt er iets. Daarnaast: je komt op voor je recht om gelijk behandeld te worden. Met de signalen wordt maatwerk op het gebied van voorlichting, advies en onderzoek ontwikkeld en geleverd. Daarnaast draagt het bij aan zelfredzaamheid en zelfvertrouwen van mensen en aan sociale cohesie in de samenleving.

Preventie
Het BD hecht veel waarde aan het geven van voorlichting. Wij willen ermee bereiken dat mensen meer begrip krijgen voor mensen die anders zijn om wat voor reden dan ook. Dat brengt meestal meer verdraagzaamheid met zich mee en inzicht in het feit dat iedereen wel eens geconfronteerd kan worden met discriminatie, omdat je altijd wel tot een bepaalde groep behoort.
Voorlichting gebeurt vaak in de vorm van gastlessen op scholen, zodat grotere groepen bereikt worden. Vanwege de coronamaatregelen waren gastlessen op scholen echter niet of nauwelijks mogelijk. Trainingen en lezingen aan volwassenen waren makkelijker te realiseren, deze vonden deels online plaats.

De Black Lives Matter beweging zorgde voor bewustwording, vooral bij witte Nederlanders, omdat zij zich realiseerden dat ze weinig wisten over racisme, wit privilege, institutionele discriminatie. Veel mensen vroegen ons om tips en advies over wat ze konden lezen, kijken of luisteren om meer over deze onderwerpen te weten te komen. Ook wij zelf hebben hierdoor weer veel geleerd.

Onderzoek en monitoring
Niet alleen wij, maar ook overheden willen een zo compleet mogelijk inzicht in wat er speelt aan discriminatie. Ongelijke behandeling ontwricht de samenleving zowel op micro- als meso- als macroniveau. Om een meer compleet beeld te realiseren, hebben onderzoek en monitoring een onmisbare functie.
De resultaten van onderzoeken dienen op hun beurt als uitgangspunt voor advies, beleid, voorlichting en projecten. Door het publiceren van onderzoeken, bijvoorbeeld in de vorm van een rapportage of van een 'fact sheet', is er aandacht bij beleidsmakers en kunnen wij, onderbouwd, zaken aan de kaak stellen. In 2020 hebben we onder meer fors ingezet op het thema buurt en wijk. Zo hebben we een fact sheet ontwikkeld voor woningbouwverenigingen. Zij hebben te maken met incidenten tussen buren en daar kunnen ook discriminatie-aspecten aan zitten. Die worden echter niet altijd herkend en men weet vaak niet hoe daarop te handelen. Onze informatie is er op gericht de woningbouwverenigingen te ondersteunen.

Monitoring was lastiger, omdat monitoren en signaleren vaak plaatsvinden 'in de wandelgangen' van bijeenkomsten of fysieke overleggen (en die waren er niet).

Het Bureau Discriminatiezaken heeft een herkenbare positie in het maatschappelijk middenveld en groeit nog steeds qua deskundigheid en qua verankering in de maatschappij. Door de keuze voor het themagerichte werken, in 2020 nog steeds met spanningen op buurt- en wijkniveau, worden concrete doelen gerealiseerd en afspraken gemaakt voor de korte en lange termijn.

Het BD is minder goed zichtbaar geweest en is veel minder op pad gegaan: er waren nauwelijks bijeenkomsten en veel mensen werkten thuis. We hebben via sociale media uiteraard wel van ons laten horen; de wettelijke taken hebben we op dezelfde wijze als voorheen voortgezet.
Soms is het lastig om in een toenemend polariserende samenleving te blijven nuanceren. Wij menen echter dat dat van groot belang blijft en dat daar een rol voor ons ligt.

Wij hopen dat 2021 een makkelijker jaar wordt vanuit de coronabeperkingen gezien, maar ook hopen we dat de bereidheid om klachten te melden nog meer toeneemt en dat de aandacht voor racisme, zowel het alledaagse als het institutionele, hoog op de agenda's blijft staan.
Voor de bewustwording was 2020 een goed en zinvol jaar.

Klachtbehandeling

2. Klachtbehandeling

Eén van de kernactiviteiten van het BD is de behandeling van klachten en meldingen inzake discriminatie en ongelijke behandeling. Naast registratie van alle klachten en meldingen is klachtbehandeling een in de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) vastgelegde taak.

Het BD is een laagdrempelig bureau. Dienstverlening aan mensen die een klacht of melding indienen, is voor hen kosteloos. Het bureau is alle werkdagen geopend en is dan zowel fysiek als telefonisch bereikbaar. Via diverse communicatiemiddelen, zoals email, website, app en telefonisch antwoordapparaat kunnen mensen ook buiten kantoortijden contact opnemen.

Het BD werkt conform een landelijk vastgesteld klachtenprotocol. De werkwijze is tot stand gekomen na jaren van ervaring; het protocol is leidend en het hanteren ervan een lidmaatschapsvoorwaarde voor de bureaus die lid zijn van de landelijke brancheverenigingen. Het BD heeft een eigen verantwoordelijkheid en stelt zich onafhankelijk op; waar mogelijk zal het de klacht of melding onderzoeken. Vervolgens wordt bepaald of de zaak verder in behandeling wordt genomen door vervolgstappen te ondernemen. Wanneer een wederpartij bekend is, dan wordt die aangeschreven met de vraag om zijn of haar visie op de melding: er zitten immers altijd twee kanten aan een verhaal. Hoor en wederhoor is voor het BD van groot belang. Op die manier is een onafhankelijk oordeel over een klacht mogelijk.

In dit hoofdstuk komen de in 2020 binnengekomen klachten en meldingen aan de orde.
We noemen opvallende zaken en cijfers en lichten die summier toe.
Daarnaast verschijnt opnieuw een eenheidsrapportage. Deze rapportage wordt geschreven over voorkomende discriminatie in de politie eenheid Noord-Holland. Het BD werkt hierin samen met de politie en de twee collegabureaus in Zaanstreek/Waterland en Noord-Holland Noord. Daarin staan niet alleen meer cijfers, maar ook een nadere analyse daarvan. Dit hoofdstuk is daarom kort; graag verwijzen we naar de eenheidsrapportage.

Jaarlijks wordt ook een landelijke rapportage opgesteld met cijfers van alle Anti Discriminatie Voorzieningen (ADV´s), de politie, het College voor de Rechten van de Mens en Mind, dat meldingen behandelt over discriminatie op internet.
Het BD heeft hiervoor ook haar cijfers geleverd.

In de jaarlijkse eenheidsrapportage, waarin de cijfers over discriminatie-meldingen van drie ADV's en de politie in de eenheid Noord-Holland gepresenteerd worden, is meer te vinden. Zie www.discriminatie.nl/cijfers
In bijlage 2 van dit verslag staan de cijfers per gemeente, gespecificeerd naar grond en terrein, vermeld. We hebben twee tabellen gevuld: eenmaal op basis van woonplaats van de melder en eenmaal op basis van plaats voorval.

Cijfers en trends 2020

- In 2020 zijn 368 discriminatieklachten binnengekomen bij Bureau Discriminatiezaken Kennemerland (BDK). Dit is een stijging van 64% ten opzichte van 2019.
- Het jaar 2020 was uitzonderlijk vanwege de coronacrisis en het grote aantal Black Lives Matter-demonstraties die vanaf juni werden gehouden in steden verspreid over heel Nederland. De sterke stijging van het aantal discriminatieklachten werd dan ook deels veroorzaakt door 93 klachten over een beledigend coronalied over het coronavirus en Chinezen, bedacht en gedraaid door een dj op Radio 10. Daarnaast werd het coronavirus regelmatig beledigend gebruikt in opmerkingen tegen Aziatisch uitziende Nederlanders (17 klachten), bijvoorbeeld op straat.
  Het verplichte gebruik van het mondkapje leidde tot klachten van mensen die dit niet kunnen dragen op medische gronden en daarom de toegang tot winkels werd ontzegd. Hier is sprake van ongelijke behandeling op grond van handicap/chronische ziekte (6 klachten).
  De BLM-demonstraties lijken ook te hebben bijgedragen aan de stijging van het aantal klachten op grond van afkomst/etniciteit/huidskleur. Als we de 'corona gerelateerde klachten' van Aziatisch uitziende Nederlanders buiten beschouwing laten, is er nog steeds sprake van een sterke stijging van 86 naar 117 klachten in 2020 over afkomst. Belediging of discriminatie op grond van een donkere huidskleur werd bijna dubbel zo vaak gemeld in vergelijking met 2019. Ook kreeg het BDK ten tijde van de demonstraties veel vragen over racisme en discriminatie, en berichten van mensen die ‘iets’ wilden doen tegen discriminatie.
- De discriminatiegrond afkomst/huidskleur staat van oudsher als hoogste genoteerd. In 2020 helemaal, met een aandeel van 79% door de vele klachten van Aziatisch uitziende Nederlanders én andere klachten op grond van afkomst en huidskleur.
  Het aantal klachten over homovijandigheid is in 2020 weer toegenomen naar 22, van 16 klachten in 2019. Circa 70% van de incidenten wordt gemeld door homoseksuele mannen.
  De top drie discriminatieklachten 2020 op basis van discriminatiegrond is:
  1. afkomst/etniciteit
  2. (homo)seksuele gerichtheid
  3. handicap/chronische ziekte

- De meeste discriminatieklachten spelen zich in 2020 af op het terrein van:
  1. media en reclame
  2. de eigen woonwijk
  2. de arbeidsmarkt
  Dat media en reclame bovenaan staan heeft te maken met de eerder genoemde klachten over het beledigende coronalied op Radio 10.
  Daarnaast blijft het aantal discriminatieklachten dat zich afspeelt in de eigen woonwijk doorgroeien. We zagen al een stijgende lijn in het aantal discriminatie-incidenten, denk aan beledigen, schelden, pesten, dat zich afspeelt tussen buren en buurtgenoten. Waarschijnlijk heeft het coronajaar deze ontwikkeling verder versterkt omdat mensen veel thuis waren en dit wellicht heeft geleid tot meer overlast met een discriminatie-component tussen buren en buurtgenoten.

Stijging aantal discriminatieklachten Kennemerland in 2020 met 64%

In 2020 kwamen bij Bureau Discriminatiezaken Kennemerland (BDK) 368 klachten binnen over ongelijke behandeling, belediging en discriminatie. Dit is een stijging van 64% in vergelijking met het voorgaande jaar. De coronacrisis en (vermoedelijk) meer bewustwording door het grote aantal Black Lives Matter demonstraties liggen ten grondslag aan deze sterke stijging.

Grafiek 1. Aantal geregistreerde klachten bij Bureau Discriminatiezaken Kennemerland 2011-2020

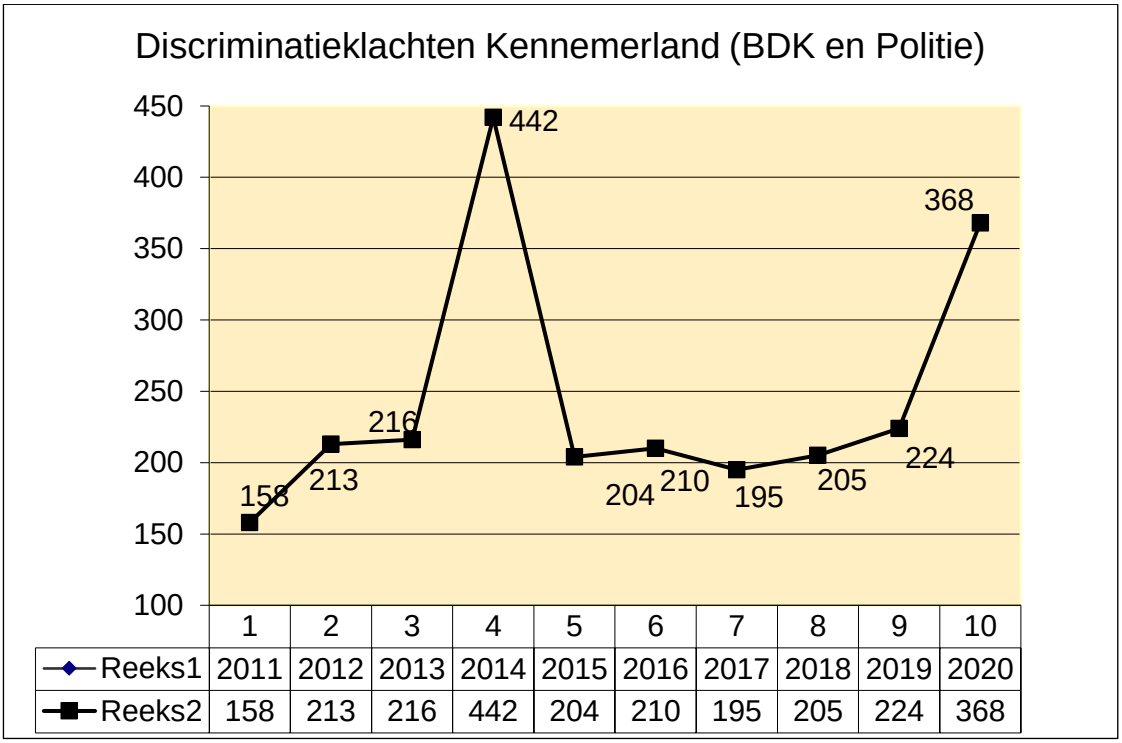

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Reeks1	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Reeks2	158	213	216	442	204	210	195	205	224	368

Bron: klachtenregistratie, Bureau Discriminatiezaken Kennemerland

Naast klachten die het BDK zelf behandelt en/of registreert zijn in 2020 door collega antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) 38 discriminatieklachten in behandeling genomen die zich afspeelden in Kennemerland[1]. Het betreft 30 zaken in Haarlemmermeer, vijf zaken in Haarlem en één zaak in Beverwijk, Heemskerk en Velsen.
In Haarlemmermeer betreft het in de meeste gevallen etnisch profileren-zaken op Schiphol. Het gaat hierbij om klachten over selectieve controles van personen met een donkere huidskleur door douane of marechaussee.
Voor het complete beeld over discriminatie dat zich heeft voorgedaan in de regio Kennemerland dienen de 38 klachten te worden vermeld. Ze worden in dit verslag echter niet meegeteld en gespecificeerd in de tabellen.

We bespreken in de komende paragrafen de belangrijkste ontwikkelingen.

Discriminatiegrond: meer dan een verdubbeling in meldingen over afkomst/huidskleur
Artikel 1 van de Grondwet is helder over discriminatie: het is verboden. Dat staat ook in de Algemene wet gelijke behandeling en in het Wetboek van Strafrecht wordt discriminatie strafbaar gesteld.

Er zijn verschillende gronden waarop gediscrimineerd kan worden. De discriminatiegronden die het BDK aan de hand hiervan onderscheidt in de klachtbehandeling en registratie[2] staan in tabel 1.

[1] De woonplaats van de melder is leidend voor welk antidiscriminatievoorziening (ADV) de klacht in behandeling neemt. Bijvoorbeeld: als de melder in Alkmaar woont en iets heeft meegemaakt in Haarlem, dan wordt de klacht in behandeling genomen door de ADV met het werkgebied Noord-Holland Noord.
[2] In een landelijk registratiesysteem dat alle antidiscriminatievoorzieningen in Nederland gebruiken.

Tabel 1. Klachten naar discriminatiegrond

Gronden	2018	%	2019	%	2020	%
Afkomst/etniciteit/huidskleur (1)	139	65%	139	58%	**297**	**79%**
(Homo)seksuele gerichtheid	21	10%	16	7%	**22**	**6%**
Handicap/chronische ziekte	15	7%	27	11%	**13**	**3%**
Godsdienst (2)	8	4%	16	7%	**12**	**3%**
Leeftijd	6	3%	9	4%	**12**	**3%**
Geslacht	15	7%	20	8%	**9**	**2%**
Nationaliteit	1	0,5%	4	2%	**1**	**0,5%**
Politieke overtuiging	1	0,5%	0	0%	**2**	**0,5%**
Overige en niet-wettelijke gronden	7	3%	7	3%	**8**	**2%**
Totaal	**213**	**100%**	**238**	**100%**	**376**	**100%**

Bron: klachtenregistratie Bureau Discriminatiezaken Kennemerland
(1) 2020: inclusief 9x antisemitisme
(2) 2020: inclusief 8x anti moslim, 3x antisemitisme, 1x anti christelijk

Soms is per klacht sprake van meer discriminatiegronden. Daarom komt het totaal in tabel 1. uit op 376, terwijl het 368 klachten betreft.

Discriminatie op grond van afkomst en huidskleur

De meeste klachten (79%) die bij het BDK binnenkomen gaan over racisme. Dit betreft afkomst, etniciteit en huidskleur[3]. Het procentuele aandeel van racisme fluctueert sterk van jaar tot jaar, maar het is altijd de meest gemelde discriminatiegrond. We zien in 2020 zelfs een verdubbeling.

We registreren verschillende subcategorieën (zie tabel 2.). Los van de corona-gerelateerde klachten van Aziatische Nederlanders zien we ook een stijging in de klachten van Nederlanders met een migratieachtergrond. De achtergrond kan zijn: Marokkaans, Turks, Syrisch, Surinaams etc.
Belediging of discriminatie vanwege een donkere huidskleur laat in absolute zin bijna een verdubbeling zien; van 26 naar 46 klachten in 2020.
Het aantal klachten van (witte) Nederlanders zonder migratieachtergrond blijft ongeveer gelijk. Klachten over antisemitisme dalen licht.

Tabel 2. Subcategorieën afkomst/etniciteit/huidskleur, in absolute aantallen

	2020	2019
Nederlanders met migratieachtergrond	117	86
Uiterlijke kenmerken: Aziatisch	110	1
Uiterlijke kenmerken: donkere/zwarte huidskleur	46	26
Nederlanders zonder migratieachtergrond/wit	15	14
Joods/antisemitisme	9	12
Totaal	297	139

Racisme is wijdverbreid en komt op vrijwel alle terreinen (locaties) veelvuldig voor (zie ook kruistabel 4), maar vooral zichtbaar in de eigen buurt/wijk en in de openbare ruimte. Ook op de arbeidsmarkt, bij commerciële dienstverlening (winkels, openbaar vervoer en banken/ verzekeringen) en in het onderwijs is relatief veel sprake van discriminatie op grond van afkomst/huidskleur.

[3] In het strafrecht wordt gesproken over ‘ras’, daarmee wordt bedoeld: huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming. Antisemitisme valt hier ook onder.

(Homo)seksuele gerichtheid

Het aantal klachten op grond van (homo)seksuele gerichtheid is in 2020 weer toegenomen naar 22 klachten, van 16 klachten in 2019. Het betreft 6% van het totale aantal klachten. Dat is een relatief laag procentueel aandeel vanwege het hoge aandeel afkomst/huidskleur in 2020.
Circa 70% van de incidenten wordt gemeld door homoseksuele mannen en ze vinden vooral plaats in de eigen woonomgeving (ook hier invloed van de corona crisis?) en ook in de openbare ruimte. Uit het Pink Panel onderzoek[4] komt naar voren dat ook veel lesbische vrouwen last hebben van discriminatie, maar van hen kwamen slechts 2 klachten binnen.

Handicap/chronische ziekte

Het totale aantal klachten op grond van handicap of chronische ziekte is in 2020 gedaald naar 13 klachten. Wellicht heeft ook het coronavirus ervoor gezorgd dat veel mensen die binnen deze groep vallen zich, uit veiligheidsoverwegingen, weinig in de openbare ruimte begaven.
Het betreft overwegend voorvallen bij commerciële dienstverlening (winkels, openbaar vervoer en banken/verzekeringen) en op de arbeidsmarkt.

Maatschappelijk terrein: veel klachten over discriminerend coronalied op de radio (media en reclame) en discriminatie verplaatst zich naar woonwijken

Discriminatie kan zich op verschillende terreinen (locaties) in de maatschappij voordoen. In tabel 3. zijn de klachten uitgesplitst naar maatschappelijk terrein.

Tabel 3. Klachten naar maatschappelijk terrein

	2018	%	2019	%	2020	%
Media en reclame	14	7%	9	4%	**105**	**29%**
Buurt / wijk	43	21%	50	22%	**83**	**23%**
Arbeidsmarkt	29	14%	44	20%	**49**	**13%**
Openbare ruimte	24	12%	30	13%	**33**	**9%**
Commerciële dienstverlening	22	11%	27	12%	**26**	**7%**
Privésfeer	10	5%	9	4%	**14**	**4%**
Collectieve voorzieningen	26	13%	15	7%	**13**	**4%**
Onderwijs	9	4%	13	6%	**11**	**3%**
Politie/OM/Vreemdelingenpolitie	0	0%	7	3%	**7**	**2%**
Huisvesting	4	1%	2	1%	**7**	**2%**
Publieke en politieke opinie	6	3%	5	2%	**6**	**2%**
Sport en recreatie	3	2%	4	2%	**5**	**1%**
Horeca/amusement	11	5%	7	3%	**3**	**1%**
Overig	4	1%	2	1%	**6**	**2%**
Totaal	205	100%	224	100%	**368**	**100%**

Bron: klachtenregistratie Bureau Discriminatiezaken Kennemerland

Media en reclame

Het gebeurt niet vaak dat een lied of een uitspraak op tv of radio leidt tot zoveel meldingen bij antidiscriminatiebureaus (landelijk ruim 3000 meldingen) en zelfs tot aangiften bij de politie.

Het coronalied over Chinezen was uitermate kwetsend, denigrerend en stigmatiserend. De dj van Radio 10 heeft excuses aangeboden, maar dit was niet voldoende voor de melders. Het Openbaar Ministerie heeft naar de zaak gekeken en geseponeerd. Er was volgens hen geen sprake van discriminatoire groepsbelediging of het aanzetten tot discriminatie van of haat

[4] Het Bureau Discriminatiezaken doet sinds 2008 longtudinaal onderzoek naar veiligheid en discriminatie ervaringen van LHBT's in Kennemerland.

tegen Chinezen. Er is vervolgens een artikel 12 procedure (Wetboek van Strafvordering) gestart om de zaak alsnog te laten vervolgen. Uiteindelijk heeft het gerechtshof in Amsterdam dit beklag afgewezen.
Een gelegenheidscollectief tegen discriminatie is de publiekscampagne '*Het is maar een grapje*, maar #Iklachniet' gestart, om bewustwording over anti-Aziatisch racisme en het voorkomen daarvan te vergroten. Ze vinden dat het lied symbool staat voor het alledaags racisme waar groepen in de Nederlandse samenleving mee te maken hebben.

In Kennemerland zijn er 105 meldingen gedaan over media en reclame-uitingen. Dat is 29% van alle meldingen in het afgelopen jaar. Naast de 93 klachten over het coronalied kwamen er ook klachten binnen over onder andere beledigingen op sociale media over donkere mensen, over homoseksuelen en over de figuur van 'Zwarte Piet'.

Buurt en wijk
We zien de afgelopen jaren een behoorlijke toename van het aantal discriminatie-incidenten dat zich afspeelt in de eigen woonwijk. Door het coronajaar heeft deze tendens verder doorgezet omdat mensen relatief veel thuis waren en daardoor ook sneller in conflict raakten met buren of buurtgenoten. Ongeveer een vijfde van de discriminatieklachten betreft buurt en wijk. In 2020 worden hierover 83 klachten gemeld tegenover 50 klachten in 2019.
Procentueel is het aandeel ongeveer gelijk gebleven omdat het totale aantal discriminatieklachten ook sterk is gestegen. Het toenemende aantal is zorgelijk omdat de eigen woonomgeving bij uitstek een veilige en prettige plek dient te zijn.
In de eigen woonomgeving wordt veel beledigd, gescholden en gepest. Circa 60% van de klachten gaat over afkomst/migratieachtergrond, 23% specifiek over huidskleur en 15% gaat over discriminatie van lesbiennes en homo- en biseksuelen (zie ook tabel 4.)

Arbeidsmarkt
De arbeidsmarkt staat al een aantal jaar niet meer bovenaan in het lijstje van meest gemelde terreinen. In 2020 zien we een lichte stijging van 44 naar 49 incidenten op de arbeidsmarkt. Dat is eigenlijk in coronatijd wel opvallend, veel mensen werkten thuis. Procentueel is er sprake van een daling.

Bijna de helft van de klachten gaat over zaken die zich afspeelden op de werkvloer (45%). Tijdens het werk worden mensen beledigd of buitengesloten door collega´s of klanten of ongelijk behandeld door hun leidinggevende.
Discriminatie tijdens het werving- en selectietraject staat met een aandeel van 35% op de tweede plaats. Dit ligt al jaren rond de 30%.
Als we specificeren op discriminatiegrond zien we dat het in 57% van de gevallen gaat over afkomst/huidskleur. Leeftijd en geslacht komen op de tweede en derde plaats met een aandeel van respectievelijk 12% en 10%.

Wat komt waar het meeste voor?

In onderstaande kruistabel is af te lezen waar een bepaalde discriminatiegrond vooral voorkomt. Wat duidelijk wordt, is dat racisme overal relatief veel voorkomt, terwijl bijvoorbeeld discriminatie op grond van handicap/chronische ziekte vooral plaatsvindt op de arbeidsmarkt en bij commerciële dienstverlening (bijvoorbeeld winkels niet in kunnen).
In de tekst bij gronden en terreinen hebben we de bijzonderheden al eerder toegelicht.

Tabel 4. Kruistabel: Aantal klachten discriminatiegrond x terrein, 2020

	Afkomst/ huidskleur	Handicap/ chr. ziekte	Geslacht	Godsdienst	(Homo) seksuele gerichtheid	Leeftijd	Nationaliteit	Overige gronden	Niet-wet. gronden
Media/Reclame	102				2	1			
Buurt/Wijk	69		1	4	12				
Arbeidsmarkt	28	4	5	3		6	1		2
Openbare ruimte	29			2	3			1	
Commerciële dienstverlening	14	6		1	1	2		2	
Privésfeer	13				1				
Collectieve voorzieningen	9	1	1			1			1
Onderwijs	10	1							
Politie/OM/Vreemd.-dienst	7								
Sport/recreatie	4		1						
Publieke/politieke opinie	3				1			1	1
Huisvesting	3	1	1	1		1		1	
Horeca/amusement	2					1			
Onbekend / Overig	4			1				1	

Klachten per gemeente

In tabel 5. staan de klachten vermeld per plaats voorval (gemeente waar discriminatie-incident heeft plaatsgevonden) en per woonplaats melder (gemeente waarvan de inwoners discriminatie hebben gemeld, wat ook in een andere gemeente kan hebben plaatsgevonden).

Over Haarlem en Haarlemmermeer komen de meeste discriminatieklachten binnen, respectievelijk 85 en 65 in 2020. Hierna volgen Velsen en Beverwijk. We zien in bijna alle gemeenten een stijging, met uitzondering van Heemstede en Uitgeest (minimaal). (zie kolommen 2 en 3) Hoe kleiner de aantallen hoe meer de cijfers fluctueren. In Haarlem gaat 74% van de klachten over afkomst/huidskleur, in Haarlemmermeer 88%. In Velsen gaat 69% over afkomst/huidskleur.

Bij de kolommen 4 en 5 kijken we naar de woonplaats van de melder. Ook hier staan Haarlem en Haarlemmermeer bovenaan. De hoge aantallen in deze gemeenten in 2020 hebben te maken met de vele meldingen over het beledigende coronalied (44 uit Haarlemmermeer, 28 uit Haarlem).

Tabel 5. Aantal klachten per gemeente, geregistreerd door Bureau Discriminatiezaken

	Klachten, plaats voorval **2020**	Klachten, plaats voorval 2019	Klachten, woonplaats melder **2020**	Klachten, woonplaats melder 2019
Haarlem	85	64	115	79
Haarlemmermeer	65	50	115	52
Velsen	35	28	39	32
Beverwijk	20	15	27	17
Heemskerk	13	11	19	10
Zandvoort	10	7	11	9

Bloemendaal	8	4	14	5
Heemstede	5	8	8	7
Uitgeest	4	3	7	4
Overige gemeenten, niet van toepassing (coronalied in media) en onbekend	123	34	13	9
Totaal	368	224	368	224

Signalen

Bovenstaande analyse is gebaseerd op de klachten en meldingen die Bureau Discriminatiezaken behandelt, dan wel registreert in het landelijke registratiesysteem. Daarnaast spreken medewerkers van Bureau Discriminatiezaken tijdens diverse bijeenkomsten, voorlichtingen en overleggen een keur aan mensen. Zij vertellen soms bij een dergelijke gelegenheid dat zij te maken hebben gehad met discriminatie of vijandigheid. Sinds januari 2016 houdt het BDK hiervan apart bij (als het om een recent iets gaat) wat er is gebeurd, waar, wanneer en wie erbij waren betrokken. Vaak zijn deze signalen niet concreet genoeg om in behandeling te nemen. Maar het BDK vindt het belangrijk dat ze wel worden geregistreerd en gedeeld. Vooral de gronden afkomst en seksuele geaardheid worden genoemd. In 2020 waren er minder bijeenkomsten waardoor ook het aantal signalen laag was. Op scholen is het een en ander waargenomen en we blijven hier waakzaam op.

Regionaal Discriminatie Overleg

Conform het landelijk samenwerkingsconvenant aanpak discriminatie dat gesloten is tussen politie, Openbaar Ministerie en de landelijke vereniging van ADV's vindt minimaal tweemaal per jaar een overleg plaats tussen de partners die zich in een politie eenheid met bestrijding van discriminatie bezighouden. Gemeentes schuiven hierbij aan, omdat structurele ontwikkelingen en actualiteiten aan de orde komen en zij daar een rol in hebben. Daarnaast is er een paar maal per jaar een zaaksoverleg, over zaken die bij de politie of de ADV's zijn binnengekomen. Hier zitten gemeentes niet bij.

Publieksvoorlichting

Het BD wil bekend zijn bij een breed publiek en dat vereist dat we continu naar buiten treden. Sociale media gebruiken we daarvoor: we plaatsen regelmatig berichten op onze Twitter- en Facebook pagina en de aantallen volgers en 'likes' nemen toe.
Over haar activiteiten en projecten verspreidt het BD persberichten. Meestal worden berichten, al dan niet aangepast, geplaatst.
Een landelijk ontwikkelde app om melding te doen, krijgt steeds meer aandacht en wordt ook ingezet in campagnes.

Informatieverzoeken

In 2020 zijn 35 informatieverzoeken bij het bureau geregistreerd. De verzoeken variëren van een toelichting op actuele kwesties voor in de media; tot vragen wat te doen met een holocaustontkenner; om BD betrokkenheid bij een gevoelige zaak die bij de politie gemeld is; om advies aan een gemeente die een brief heeft ontvangen over het standpunt over de figuur van zwarte piet.
De ene vraag vergt meer uitzoekwerk dan de andere en hetzelfde geldt voor de reactie. Soms zijn informatieverzoeken een filter voor de klachtbehandeling, namelijk als mensen informeren naar eventuele strafbaarheid van uitspraken of gedragingen. Zo gaat het regelmatig om vragen over het afwijzen voor vacatures om vage redenen, maar sollicitanten hebben dat ervaren als uitsluiting, bijvoorbeeld op grond van hun leeftijd. Aangezien

dergelijke zaken vaak niet aantoonbaar zijn, is daar helaas niet altijd iets aan te doen, behalve mensen een uitleg geven over de Wet gelijke behandeling of hen adviseren hoe dit aan te kaarten bij een werkgever.

Voorlichting aan scholen
Vanwege de coronamaatregelen hebben we in 2020 geen mailing naar de scholen gedaan om hen te informeren over ons voorlichtingsaanbod. De scholen waren gesloten gedurende bepaalde periodes en toen ze wel open waren, wilden de scholen liever geen externe bezoekers.

Website
De website wordt regelmatig geactualiseerd met nieuws en berichten. Er is veel bruikbare informatie op te vinden. De eigen activiteiten van het bureau worden op de website gezet, geïllustreerd met foto's en ander beeldmateriaal. De website is ook een communicatiemogelijkheid naar het BD toe, waarvan iedereen via internet op de tijd die hem of haar schikt, gebruik kan maken. Vaak worden meldingen via het klachtformulier op de BD site ingestuurd.

Daarnaast is er een landelijke website, discriminatie.nl. Alle ADV's worden hierop genoemd en burgers kunnen ook via deze site een klacht indienen. Via de postcode van de melder wordt de klacht doorgestuurd naar de ADV van de regio waarin de melder woont, om de klacht in behandeling te nemen.

Financieel jaaroverzicht
Subsidieverordeningen van gemeentes vereisen dat verantwoording wordt afgelegd over toegekende subsidies. Het BD doet de boekhouding en een accountant stelt de jaarrekening op. Elke gemeente ontvangt de jaarrekening waarop door een accountant een controle is toegepast.

Registratie

3. Registratie

Eén van de kerntaken van het BD is de behandeling van klachten en meldingen inzake discriminatie en ongelijke behandeling. Ook de registratie van alle klachten en meldingen is een wettelijke taak; beide taken zijn in de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) opgenomen als een verplichting aan gemeentes; beide taken hangen nauw met elkaar samen.
De registratie gebeurt in een database van waaruit diverse rapportages zijn te maken. De rapportage met landelijke cijfers is ook gebaseerd op dit systeem.

Jaarlijkse rapportage
Volgens de Wga leveren ADV's aan de gemeentes voor wie ze werken, de cijfers van gemelde discriminatie. Elke gemeente had op haar beurt de verplichting om cijfers te leveren aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Vanaf 2016 heeft het Ministerie bepaald dat wanneer een ADV cijfers aanlevert voor een landelijke rapportage, het daarmee voldoet aan de wettelijke verplichting.
Er zijn meer bronnen met cijfers over gemelde discriminatie. Het Ministerie wil een bepaalde categorie cijfers ontvangen, maar het BD wil de gemeentes in Kennemerland graag informeren over wat er aan discriminatie speelt in een gemeente. Zo neemt het BD een aantal gegevens over uit de zaaksoverzichten van de politie, omdat het BD daar ook mee aan de slag gaat, via monitoring of bij het RDO. Die cijfers staan niet in de landelijke rapportage, maar wel in dit jaarverslag; zie bijlage 2. In die bijlage zijn ook de meldingen meegenomen over voorvallen in een gemeente, die bij een collega ADV zijn gemeld (op basis van woonplaats) en behandeld. Naar onze mening is dat relevant voor gemeentes.

Regionale rapportage
In 2020 is opnieuw een regionale of eenheidsrapportage (over 2019) opgesteld. De cijfers in een politie eenheid vormen de basis van deze rapportage. In alle tien eenheden zijn eenheidsrapportages opgesteld, waarbij de ADV als verzamelaar en schrijver optrad. Naast de eigen cijfers van de ADV staan de cijfers van de politie en van het College voor de Rechten van de Mens. Er is landelijk een 'schrijfwijzer' gemaakt, zodat de rapportages uit de verschillende eenheden goed vergeleken kunnen worden. Hiermee voldoen de rapportages aan een wens van de Ministeries van Binnenlandse Zaken, van Justitie en Veiligheid en van Sociale Zaken. Voor de eenheid Noord-Holland (waarin ook onze collega-bureaus in Noord-Holland Noord en Zaanstreek / Waterland werkzaam zijn) heeft het BD Kennemerland de rapportage opgesteld; in juni 2021 verschijnt de eenheidsrapportage over 2020.

Monitoring zaken bij politie
Het BD neemt deel aan het Regionaal Discriminatie Overleg met politie en Openbaar Ministerie. Het zaaksoverzicht dat daar ter sprake komt, vormt voor het BD regelmatig aanleiding om bij de politie en het OM te informeren hoe de stand van zaken met betrekking tot een aantal incidenten is. Voor het BD heeft discriminatie topprioriteit, maar bij de politie is dat niet het geval en dan is de frequentie van het RDO, tweemaal per jaar, te laag.
We willen de politie scherp houden en besteden daarom tijd aan het monitoren van zaken bij de politie, mede in de 'zaaksoverleggen'.

In het voorgaande hoofdstuk, klachtbehandeling, staan de cijfers gespecificeerd en zijn deze toegelicht. Als bijlage bij dit verslag is een tabel opgenomen met rechte tellingen per gemeente.

Onderzoek en monitoring

4. Onderzoek en monitoring

Onderzoek en monitoring is voor het BD een belangrijke kerntaak. Het geeft onderbouwd inzicht in wat er speelt, los van de meldingen, en gegevens kunnen beter geduid worden. Het zorgt daarbij ook voor kennis- en deskundigheidsbevordering bij de BD medewerkers.

Niet alleen het BD zelf, maar ook de landelijke en lokale overheden willen graag weten wat er speelt aan discriminatie en op welke gronden en terreinen het gebeurt. Discriminatie heeft een negatieve invloed op sociale cohesie en kan een ontwrichtende werking hebben op verschillende niveaus in de samenleving. Diverse onderzoeken hebben dit aangetoond. Aangezien discriminatie onze 'core business' is, moeten wij dat inzicht bieden. Daartoe maken we analyses van de cijfers die binnenkomen. Trends en ontwikkelingen op regionaal niveau worden in kaart gebracht en ook zijn vergelijkingen met andere regio's mogelijk. De genoemde eenheidsrapportages zijn hiertoe een middel.
Zoals al vaker gezegd is de meldingsbereidheid van mensen die geconfronteerd worden met discriminatie niet hoog. Dit bleek opnieuw uit het onderzoek naar 'Ervaren discriminatie' van het Sociaal Cultureel Planbureau dat in 2020 verscheen. Circa 25% van de mensen had in het jaar voorafgaand aan het onderzoek discriminatie ervaren. Een heel klein deel heeft daar melding van gemaakt. Ook daarom is onderzoek en monitoring van groot belang, omdat je daarmee meer inzicht krijgt in wat er speelt en wat mensen ervaren.
Het BD blijft door contacten met diverse instellingen goed op de hoogte van wat er leeft en van wat er ervaren wordt door diverse doelgroepen, zonder dat daar altijd een klacht uit voortvloeit.

Onderzoek op gronden en terreinen

Buurt en wijk

In 2019 zijn we gestart met het 'thema' Buurt en wijk, een terrein waarop veel discriminatie voorkomt en dat komt mede tot uiting in onze cijfers.
In Velsen heeft een bijeenkomst plaatsgevonden met drie woningcorporaties en de gemeente. Er is uitgebreid gesproken over discriminatie (tussen huurders) in het werk van woonconsulenten en hoe zij hier preventief en curatief tegen kunnen optreden. Woningcorporaties hebben een wettelijke taak om woningoverlast tegen te gaan en zij dienen een veilige en discriminatievrije woonomgeving te garanderen. Ze hebben een centrale rol en een officiële en directe relatie met huurders als veroorzakers en als slachtoffers. De bijeenkomst in Velsen is bijzonder positief ontvangen. Het leidt tot een betere samenwerking, ontwikkeling van een meldformulier en diverse actiepunten. Vervolgbijeenkomsten met andere betrokkenen, zoals wijkagenten, worden gepland.

Deze aanpak wordt ingebed in een breder traject van discriminatiebestrijding in Haarlemmermeer en ook in Haarlem en Zandvoort worden mogelijkheden hiervoor onderzocht.

Eenheidsmonitor

De eerder genoemde monitor met de cijfers van drie ADV's en de politie van de eenheid Noord-Holland, vormde aanleiding om alle gemeentes de rapportage toe te sturen met een brief met aanbevelingen. Daarin stond bijvoorbeeld wat een gemeente kan doen om discriminatie te voorkómen en hoe een gemeente daarin een rol kan spelen.

Veiligheidsmonitor
De gemeentes Haarlem en Velsen hebben discriminatievragen opgenomen in het burgeronderzoek 'de Veiligheidsmonitor 2019'. Het BDK heeft hier gedurende langere tijd op aangedrongen. Uiteindelijk leidde dit in 2020 tot relevante uitkomsten over discriminatiepercentages onder burgers in beide gemeentes. Deze totaalcijfers completeren de cijfers op basis van discriminatieklachten bij het BDK.

Netwerk van organisaties en instellingen
Het hebben van een netwerk van lokale en regionale instellingen is onmisbaar om meer en beter inzicht te krijgen in wat er speelt aan discriminatie.
Door corona werden we belemmerd in het hebben van contacten en het bijwonen van diverse bijeenkomsten; bijna alles werd afgezegd.

In het kader van het thema buurt en wijk zijn gesprekken gevoerd met sociaal beheerders van woningbouwverenigingen en gebiedsmanagers van gemeentes. Zij kennen de wijken goed.

Het BD neemt deel aan een overleg, het MOI, in de gemeente Haarlemmermeer met het doel nauwer samen te werken met alle migrantenorganisaties.

Naar aanleiding van Black Lives Matter organiseerde de politie Noord-Holland gesprekken over racisme en discriminatie. Daartoe hadden ze allerlei organisaties en personen uitgenodigd die na een maaltijd in groepen met elkaar in gesprek gingen.

Effectmeting- en klanttevredenheidsenquête onder melders van ADV's
Er is zowel intern bij de ADV’s, als soms ook extern, behoefte aan meer informatie over de impact van het werk van de ADV's. Deze behoefte hebben wij toegespitst op de klachtbehandeling. Deze taakuitvoering gaan we meten door de melders na sluiting van hun dossier een enquête te sturen met vragen over de tevredenheid over het klachtbehandelingstraject en tevens het effect daarvan op de situatie van de melder. Dat laatste gaat verder dan het meten van alleen tevredenheid. Dit biedt aanknopingspunten voor verbetering van de procedure en/of de cliëntbenadering en mogelijk voor herziening van de doelstellingen van klachtbehandeling.
BDK is trekker van het onderzoek dat start in 2021 in een aantal regio's in het land.

Landelijke aanpak stagediscriminatie
De ADV's werken aan een intern uniforme aanpak stagediscriminatie. Deze aanpak dient zich vooral te richten op scholen. Zij zijn het knooppunt waar andere betrokkenen (leerlingen en stagebedrijven) elkaar tegenkomen en zij zijn voor ADV's bovendien goed benaderbaar. In 2020 is al veel ontwikkeld binnen de vereniging en in 2021 kunnen we hiermee aan de slag.

Voorlichting en projecten

5. Voorlichting en projecten

Preventie is en blijft belangrijk en het Bureau Discriminatiezaken hecht daar bijzonder veel waarde aan. We zijn er ook van overtuigd dat het effect heeft, gebaseerd op eigen waarnemingen en blijkend uit 'feedback' van docenten.
We besteden dan ook veel uren aan het geven van voorlichting, trainingen en workshops en het organiseren van projecten. Deze activiteiten richten zich op het vergroten van begrip en kennis, waardoor meestal tolerantie toeneemt en discriminatie afneemt. Ervaring heeft geleerd dat wanneer mensen elkaar kennen, ze de verschillen gewoon gaan vinden en daar geen punt meer van maken. De begrippen 'raar' of 'gewoon' worden relatief en uitsluiting vanwege anders zijn wordt als onwenselijk gezien.

Scholen, bedrijven en instellingen worden geconfronteerd met situaties waarin ze niet weten hoe te handelen: of het nu gaat om conflicten tussen groepen van verschillende afkomst of om polarisatie, pesten of onbegrip. Het BD biedt inzicht, kennis en methodieken die leiden tot mogelijke oplossingen om dergelijke situaties het hoofd te bieden. Nuances aanbrengen in discussies en meningen hoort daar bij.

Vanwege corona zijn scholen gedurende langere periodes gesloten geweest. Toen ze weer open gingen, was het beleid bij de meeste scholen dat ze geen externe bezoekers, waaronder gastdocenten, wilden ontvangen. Veel geplande voorlichtingen zijn daarom uitgesteld of afgezegd.

Voorlichting op scholen (docenten – leerlingen)
In Velsen zijn we op een aantal basisscholen geweest met de vooroordelenkoffer: kinderen krijgen stellingen, puzzels, quizzen en tekeningen voorgelegd waarop ze een antwoord of mening moeten geven waardoor ze zich realiseren dat niet alles is zoals het op het eerste gezicht lijkt en dat er andere gezichtspunten zijn om dingen te bekijken.

De meeste jaarlijkse themaweken op middelbare scholen zijn niet doorgegaan. Dit gold niet voor de lessenreeks over slavernij op het Haarlem College. De lessen gaan over de geschiedenis, maar ook wordt een link naar het heden gelegd. Met beeldmateriaal en een gastspreker maakt het indruk op de leerlingen.

Vlak voor de eerste lockdown is het brievenschrijfproject, de Respect Estafette, op het Felisenum in Driehuis afgerond. Leerlingen en volwassenen die te maken kunnen krijgen met vooroordelen om wat voor reden dan ook, schrijven een aantal brieven naar elkaar. Hieromheen geven we gastlessen en we maken een bloemlezing van brieffragmenten, die in een boekje verschijnt. Alle deelnemers hebben het boekje ontvangen.

Voorlichting – advies aan burgers, instellingen, bedrijven
Voorlichtingsbijeenkomsten bij specifieke groepen zijn zinvol en informatief, voor alle partijen. Het gaat bijvoorbeeld om migrantengroepen en vluchtelingen. Wij horen wat er speelt, waarmee mensen dagelijks geconfronteerd worden (hoewel ze daar geen melding van doen) en wij vertellen over wat discriminatie juridisch gezien is, spiegelen over beeldvorming en geven adviezen over bijvoorbeeld problemen op de arbeidsmarkt en in woonbuurten.

Trainingen en voorlichting aan volwassenen zijn op minder grote schaal afgezegd. Als het fysiek kon, gingen die door met inachtneming van de geldende maatregelen, maar ook hebben we via digitale wegen voorlichting gegeven.

Black Lives Matter inspireerde veel mensen en organisaties om meer kennis over het onderwerp racisme te vergaren en over hoe zij hiermee om moesten gaan. Een aantal deed een beroep op het BDK.
Zo hebben we trainingen gegeven aan medewerkers van een grote organisatie in Haarlemmermeer. Waar we het meestal hebben over verschillende gronden van discriminatie, ging het hier 'alleen' over het gevoelige onderwerp racisme. Het bracht veel teweeg.
Ook gingen we, bij een "Tegenlicht Meet Up" in Haarlem, in gesprek met kunstenaars, pedagogen, organisatoren van het BLM-protest in Haarlem, onderzoekers en activisten over het racisme in onszelf en hoe een racisme-vrije samenleving er uit kan zien. Naast een compilatie van de docu "De post-racistische planeet", waren er inleidingen van een onderzoeker en een ervaringsdeskundige.

De voorlichting die we al jaren geven aan statushouders in het kader van het participatieverklaringstraject, konden online allemaal doorgaan.

Daarnaast hebben we lezingen en trainingen gegeven over impliciete associaties, bewustwording bij sollicitaties, beeldvorming en identiteit.

Projecten
Regenboog
Het BD is in drie regenbooggemeentes betrokken bij de vormgeving en uitvoering van het beleid om de acceptatie van seksuele diversiteit te vergroten: Haarlem, Velsen en Haarlemmermeer.

Om toch van ons te laten horen op paarse vrijdag hebben we samen met het COC voor alle middelbare scholen in Kennemerland een pakket gemaakt voor de GSA's (Gender & Sexuality Alliance) en dat afgegeven op de scholen. In de tas zaten posters, regenboogbandjes en -veters, kaarten en diverse andere materialen om paarse vrijdag te vieren.

In Haarlem is een groot deel van de geplande activiteiten uit het regenboogplan niet doorgegaan.
Wel is er een bijeenkomst geweest in de Toneelschuur. Daar speelde de voorstelling "Weg met Eddy Bellegueule", over acceptatie van een homoseksuele jongen, en daar hebben we de GSA's voor uitgenodigd. Voor en na de voorstelling zijn we met de jongeren in gesprek gegaan.

Met vijf teams van STAD-jongeren (Stichting Talents en Dreams), is uitgebreid gesproken over drie concepten om de sociale acceptatie van LHBTI’s te vergroten. De jongeren kwamen met zeer creatieve voorstellen; het BDK zat in de jury die moest beoordelen welke voorstellen haalbaar zouden zijn. Hiermee gingen de jongeren verder aan de slag. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een project in vijf steden. In Haarlem was dit 'Vlagtastisch' waarbij de jongeren in de week van Paarse Vrijdag, circa 100 regenboogvlaggen uitdeelden en aanboden aan kleine ondernemers met het verzoek de vlag op verschillende regenboogdagen uit te hangen.

In Velsen maakt het BDK deel uit van het regenboogpanel. Daar is een coming out weekend georganiseerd met een filmprogramma en een talkshow waarin LHBTI's te gast waren en zij vragen uit het publiek beantwoordden.

In Haarlemmermeer is een brede alliantie tot stand gebracht waarbij aangesloten organisaties kleur hebben bekend om zich in te zetten voor de acceptatie van seksuele diversiteit.

In 2021 hopen wij de regenboog activiteiten weer volop te kunnen oppakken.

Vredesweek
De Vredesweek 2020 had als thema omgaan met verschillen. Verschillen in morele opvattingen en de spanningen die dit oproept met de vrijheid van meningsuiting en de fundamentele gelijkheid van mensen. In de Vredesweek gaat het over hoe belangrijk het is om het verhaal van de ander te leren kennen, in plaats van te blijven hangen in het eigen gelijk. Met diverse samenwerkingspartners hebben we in september de drie onderstaande activiteiten georganiseerd.

Diversiteitsviering in de Grote of St. Bavo kerk
Hierbij stond de veelkleurigheid en (seksuele) diversiteit van Haarlem centraal. Zes sprekers uit de beroepsgroepen: zorg, onderwijs, politie, horeca, jongerenwerk en geestelijk verzorgers, vertelden over pijn en hoop. De effecten van corona maakten daar deel van uit, maar ook seksuele diversiteit op een middelbare school, Tien jonge dansers dansten het geheel aan elkaar. Door de coronamaatregelen was het wat sober, maar het was een bijzondere bijeenkomst, met circa 100 bezoekers.

Gesprek over 'Het Spaarne verdeelt, het Spaarne verbindt'
In Haarlem is een scheiding tussen Schalkwijk en het centrum. Sprekers hadden het over de (on)zichtbare verdeling die het Spaarne vormt. Een verdeling tussen ‘wit’ en ‘divers’, tussen meer en minder welvaart en faciliteiten. Op vragen kwamen voorstellen en aanvullingen, o.a. van de wijkraad, een cultuurcoach en anderen.

Walk of Peace
De Walk of Peace is een wandeling van en voor vrede, langs verschillende locaties. Ondanks de enorme hoosbuien liepen en praatten veel verschillende mensen mee. Er was absoluut een gevoel van saamhorigheid.
De locaties op de route, variërend van politiebureau tot school en van kerk tot moskee tot verzorgingshuis, gaven allemaal uiting aan het thema 'Vrede verbindt verschil'.

Advies en beleid

6. Advies en beleid

Het BDK werkt graag samen met andere organisaties en instellingen. Ten eerste is informatieuitwisseling wederzijds van belang en ten tweede is vaak meer resultaat te behalen als verschillende partijen hun expertise, contacten en invalshoek inbrengen.

Advies netwerkpartners
Advies vloeit soms als vanzelf uit samenwerking voort en is dan ook wederzijds. Daarnaast worden adviezen over zeer specifieke onderwerpen gegeven, zowel aan individuen als aan gemeentes, instellingen en bedrijven. Een voorbeeld hiervan in 2020 is een advies over de aanpak bij etnisch profileren, waarvan de Koninklijke Marechaussee op luchthavens wordt beticht. Met een aantal organisaties is samengewerkt om een rechtszaak aan te spannen.
Wat beleid betreft: hierbij gaat het vooral om beleid van organisaties, overheden en bedrijven waarop het BD invloed wil uitoefenen, maar ook op het beleid van het werkveld, verenigd in de landelijke vereniging van ADV's, Discriminatie.nl. Zo was er in 2020 regelmatig contact met het Ministerie van SZW over het invoeren van een meldcode of -plicht in het geval van discriminerende verzoeken die 'inleners' neerleggen bij arbeidsbemiddelaars, zoals uitzendbureaus.

Beleidsadvisering / afstemming gemeentes
Om te kunnen voldoen aan de wettelijke verplichtingen uit de Wga, moeten gemeentes samenwerken met antidiscriminatievoorzieningen, teneinde cijfers te kunnen leveren. Het BDK wil graag haar expertise delen met gemeentes, omdat een discriminatievrije omgeving een algemeen belang is en discriminatie een schending van een grondrecht is en een inbreuk op de veiligheid.
Het BD informeert alle gemeentes over de werkzaamheden voortvloeiend uit de wet en de niet-wettelijke taken, zoals de onderzoeken, gastlessen op scholen, trainingen en bijeenkomsten. Enkele gemeentes reageren hier op en vragen advies of een nadere toelichting naar aanleiding van de informatie. Het BD waardeert dit en is uiteraard bereid hier op in te gaan.
Met de gemeente Haarlemmermeer is in 2020 een traject gestart om discriminatie en polarisatie in buurten en wijken aan te pakken.

Een landelijk ADV's initiatief was het laten ontwerpen en maken van de mensenrechtenvlag. Op 10 december, internationale dag van de rechten van de mens, is de vlag geïntroduceerd. Diverse gemeentes, ook in Kennemerland, hebben de vlag die dag van het BD gekregen en gehesen. We willen hier een jaarlijkse traditie van maken, met voorlichting en projecten omkleed.

Landelijk en provinciaal overleg
Provinciale samenwerking
Het BD Kennemerland werkt regelmatig samen met twee andere ADV's in de eenheid Noord-Holland, namelijk die van de regio's Noord-Holland Noord en Zaanstreek/Waterland.
De samenwerking met de ADV Noord-Holland Noord is verder geïntensiveerd; de directeur van Kennemerland heeft daar de directietaak overgenomen.

Landelijke samenwerking
Regelmatig vindt overleg plaats tussen de directeuren van de ADV's over standaardisering van de werkwijze, over beleid en over ontwikkelingen in en om het werkveld. Hierbij wordt kennis en ervaring uitgewisseld en wordt gezamenlijk beleid bepaald, onder meer richting rijksoverheid. Ook op uitvoerend vlak is veel uitwisseling; bijvoorbeeld van voorlichtingsmaterialen of van projectplannen. Het BDK levert aan een aantal inhoudelijke werkgroepen een bijdrage en het neemt deel aan relevante landelijke overleggen en bijeenkomsten. Het BD is lid en voorzitter van de vereniging Discriminatie.nl en uit dien hoofde vertegenwoordigt de directeur de vereniging in landelijke overleggen met portefeuillehouders discriminatie van bijvoorbeeld politie en Openbaar Ministerie, met de Ministeries van Binnenlandse Zaken, van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Justitie en Veiligheid.

Een initiatief van de landelijke vereniging Discriminatie.nl was het opstellen van een 'Deltaplan tegen Discriminatie'. De dag voor Keti Koti (1 juli, afschaffing van de slavernij) is dit vijf punten-plan als oproep aan het kabinet en Tweede Kamerleden als paginagrote advertentie geplaatst in een landelijke krant en is het als brief verstuurd aan de vaste kamercommissie Binnenlandse Zaken.

Het BD is een relatief kleine organisatie met een veelomvattend takenpakket in een werkgebied met ruim 550.000 inwoners. Niet alleen om redenen van 'efficiency', maar ook vanwege bundeling van kennis en vaardigheden, werkt het BD veel samen met andere organisaties die gelijksoortige doelstellingen hebben.

Samenwerking varieert van het mee organiseren van debatten tot bijvoorbeeld aanbod van voorlichting op elkaar afstemmen en die samen geven tot het leveren van input voor onderzoek.

Bijlagen

Bijlage 1

Bestuur en medewerkers

Bestuur Bureau Discriminatiezaken Kennemerland in 2020

Michiel Schreuder	(voorzitter)
Bert den Elzen	(penningmeester)
Abdul Salhi	(secretaris)

Medewerkers Bureau Discriminatiezaken in 2020

Frederique Janss	(directeur)
Noëlle Beerepoot	(voorlichter / trainer)
Marjolein van Haaften	(onderzoeker)
Madjori Veldema	(klachtenconsulent)

Bijlage 2

Overzicht klachten en meldingen Bureau Discriminatiezaken Kennemerland 2020

1: Plaats voorval

	Haarlem	Haarlemmermeer	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Bloemendaal	Heemstede	Zandvoort	(soc) media	Plaatsen buiten Ken'land	**TOTAAL**
	85	65	20	13	4	35	8	5	10	111	12	**368**

Grond (meer gronden per klacht mogelijk, daarom wijken de totalen per gemeente soms af van het aantal klachten)

	Haarlem	Haarlemmermeer	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Bloemendaal	Heemstede	Zandvoort	(soc) media	Plaatsen buiten Ken'land	**TOTAAL**
Afkomst / huidskleur	63	57	15	8	4	24	4	4	9	105	5	**298**
Geslacht	4	2		1		2						**9**
Leeftijd	5	1				1	1			1	2	**11**
Seksuele gerichtheid	8	3	3			4	1			3		**22**
Godsdienst	4	2	1			3		1	1	2		**14**
Nationaliteit												**-**
Handicap	3	1	1	3		2					3	**13**
Levensovertuig.												**-**
Politieke overtuiging		1		1								**2**
Burgerlijke staat							1				1	**2**
Arbeidsduur												**-**
Niet wettelijke grond/onbekend	2			1			1				1	**5**
TOTAAL	**89**	**67**	**20**	**14**	**4**	**36**	**8**	**5**	**10**	**111**	**12**	**376**

Maatschappelijk terrein

	Haarlem	Haarlemmer meer	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Bloemendaal	Heemstede	Zandvoort	(soc) media	Plaatsen buiten Ken'land	**TOTAAL**
Arbeidsmarkt	15	13	1	4		6			1		6	**46**
Openbare ruimte	16	2	4	2	1	2	2	1	2		1	**33**
Buurt/wijk	25	25	6	2	1	19	2	2	1			**83**
Commerciële dienstverlening	9	4	2	2		3	1		1		2	**24**
Collectieve voorzieningen	5	1	2			1	2		1		1	**13**
Politie / OM / Vreemdelingen-dienst *		7										**7**
Onderwijs	3	3	1	1		1		1				**10**
Media/reclame		1			1				1	111		**114**
Huisvesting	3	1	1								2	**7**
Sport/recreatie	1	2	1						1			**5**
Publieke / politieke opinie	1	2					1					**4**
Privé sfeer	4	3	2	2		2			1			**14**
Horeca	2	1										**3**
Justitie / Just. inrichting												**-**
Overig	1				1	1		1	1			**5**
TOTAAL	**85**	**65**	**20**	**13**	**4**	**35**	**8**	**5**	**10**	**111**	**12**	**368**

* De 100% controles door de douane op Schiphol vallen hier ook onder

2: Woonplaats melder

	Haarlem	Haarlemmer meer	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Bloemendaal	Heemstede	Zandvoort	Plaatsen buiten Kennemerland of onbekend	**TOTAAL**
	115	115	27	19	7	39	14	8	11	13	**368**

Grond (meer gronden per klacht mogelijk, daarom wijken de totalen per gemeente soms af van het aantal klachten)

	Haarlem	Haarlemmer meer	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Bloemendaal	Heemstede	Zandvoort	Plaatsen buiten Kennemerland of onbekend	**TOTAAL**
Afkomst / huidskleur	92	99	20	13	7	28	8	8	10	11	**296**
Geslacht	5	2		1		1					**9**
Leeftijd	4	3		1		2	1				**11**
Seksuele gerichtheid	8	4	4			4	2				**22**
Godsdienst	4	2	1			3		1	1		**12**
Nationaliteit		1									**1**
Handicap	3	3	2	3		1	1				**13**
Levensovertuig.											**-**
Politieke overtuiging		1	1	1							**3**
Burgerlijke staat		1					1				**2**
Arbeidsduur											**-**
Niet wettelijke grond	2	1	1	1		1	1				**7**
TOTAAL	**118**	**117**	**29**	**20**	**7**	**40**	**14**	**9**	**11**	**11**	**376**

Maatschappelijk terrein

	Haarlem	Haarlemmer meer	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Bloemendaal	Heemstede	Zandvoort	Plaatsen buiten Kennemerland of onbekend	**TOTAAL**
Arbeidsmarkt	16	18	2	5		5			1	1	**48**
Openbare ruimte	15	4	5	2	1	2	2		2		**33**
Buurt/wijk	25	26	6	2	1	18	2	2	1		**83**
Commerciële dienstverlening	10	6	2	3		3	1		1		**26**
Collectieve voorzieningen	5	1	1	1		1	3		1		**13**
Politie / OM / Vreemdelingen-dienst *										7	**7**
Onderwijs	4	3			1	2		1		1	**12**
Media/reclame	27	46	7	4	3	4	5	4	2	4	**106**
Huisvesting	3	3	1								**7**
Sport/recreatie	1	2	1						1		**5**
Publieke / politieke opinie	2	2					1				**5**
Privé sfeer	4	3	2	2		2			1		**14**
Horeca	2	1									**3**
Justitie / Just. inrichting											**-**
Overig	1				1	2		1	1		**6**
TOTAAL	**115**	**115**	**27**	**19**	**7**	**39**	**14**	**8**	**11**	**13**	**368**

* De 100% controles door de douane op Schiphol vallen hier ook onder

Bijlage 3

Overzicht gastlessen / trainingen / workshops 2020

Activiteit	Onderwerp / inhoud	Gemeente	Aantal klassen / toehoorders
Ondersteuning GSA Nova College, MBO	GSA leerlingen coachen met acceptatie LHBTI	Beverwijk	6 leerlingen en 2 docenten
Gastles ISK-leerlingen, zomerschool	Vooroordelen, gewoon/vreemd, Art. 1	Bloemendaal	25 kinderen
Gastlessen Al Ikhlaas, BO	Vooroordelen, gewoon/vreemd, Art.1	Haarlem	2 klassen
Gastlessen Al Ikhlaas, BO	Vooroordelen, anders zijn, handicap	Haarlem	2 klassen
Historische wandeling De Spaarneschool, BO	WOII-wandeling, Oorlogssporen, toen en nu	Haarlem	1 klas
Gastlessen Haarlem College, VO	Slavernij, discriminatie, afkomst, Art. 1	Haarlem	11 klassen
Historische wandeling Rudolf Steiner, VO	WOII-wandeling, Oorlogssporen, toen en nu	Haarlem	6 klassen
Talkshow Paarse vrijdag, Het Schoter, VO	Gastsprekers, LHBTI, schoolbreed	Haarlem	8 klassen
Lezing buurtbewoners Parkwijk	Onbewuste associaties, beeldvorming, vooroordelen	Haarlem	25 deelnemers
Training jongerenwerkers Dock	Over identiteit, vooroordelen, discriminatie	Haarlem	2 x 8 deelnemers
Voorlichting statushouders	PVT, gewoon en vreemd, Art. 1, div discr gronden	Haarlem	7 x 8 - 12 deelnemers
Gastlessen Abbenes, De Lente, BO	Vooroordelen, gewoon/vreemd, Art.1, Nederlander	Haarlemmermeer	1 combi klas
Gesprekken / workshops medewerkers Maatvast	Racisme, stereotypen, identiteit, BLM	Haarlemmermeer	6 x 6 deelnemers
Gastlessen Rozenbeek, BO	Vooroordelen, anders zijn, Art.1	Velsen	2 klassen
Gastlessen Westbroek, BO	Vooroordelen, anders zijn, Art.1	Velsen	2 klassen
Gastlessen Pionier, BO	Vooroordelen, anders zijn, Art.1	Velsen	2 klassen
Gastlessen Parnassia, BO	Vooroordelen, anders zijn, Art.1	Velsen	2 klassen
Gastlessen Jan Campert, BO	Vooroordelen, anders zijn, Art.1	Velsen	2 klassen
Gastlessen Het Anker, BO	Vooroordelen, anders zijn, Art.1	Velsen	2 klassen
Gastlessen Toermalijn, BO	Vooroordelen, anders zijn, Art.1	Velsen	2 klassen
Gastlessen De Beekvliet, BO	Vooroordelen, anders zijn, Art.1	Velsen	2 klassen
Gastlessen De Zefier, BO	Vooroordelen, anders zijn, Art.1	Velsen	2 klassen
Project Felisenum, VO	Brieven schrijfproject, vooroordelen, gastsprekers	Velsen	4 x 4 klassen

Voorlichting ikv participatieverklaringstraject	Statushouders, over Art. 1 & gewoon/vreemd	Velsen	15 deelnemers
Regionale GSA-dag met theater & schuurtalk	Theatervoorstelling met voor en nagesprek, LHBTI	Hele regio	70 jongeren en 10 docenten
Webinar solliciteren en discr vragen	Wetgeving omtrent sollicitaties en gelijke behandeling	Hele regio	50 deelnemers
Webinar solliciteren en discr vragen beperking	Uitwisseling solliciteren met een beperking, de wet	Hele regio	20 deelnemers
Ondersteuning Paarse Vrijdag	GSA's van alle VO-scholen ontvangen posters etc	Hele regio	49 VO-scholen

BO = basisonderwijs
VO = voortgezet onderwijs
MBO = middelbaar beroepsonderwijs